თამარ ლალიაშვილი

საქართველოს სისხლის სამართლის პროცესი

ზოგადი ნაწილი

თბილისი, 2015
გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“

რედაქტორი **იზა კელენჯერიძე**

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის სისხლის სამართლის მიმართულების დოქტორანტი.

საქართველოს უნივერსიტეტის სამართლის სკოლის სისხლის სამართლისა და სისხლის საპროცესო სამართლის ლექტორი

ყველა უფლება დაცულია. ამ წიგნის არც ერთი ნაწილი (ეს იქნება ტექსტი, ფოტო ილუსტრაცია თუ სხვა) არანაირი ფორმით და საშუალებით (იქნება ეს ელექტრონული თუ მექანიკური), არ შეიძლება გამოყენებულ იქნას საავტორო უფლების სუბიექტების წერილობითი ნებართვის გარეშე.

საავტორო უფლების დარღვევა ისჯება საქართველოს კანონმდებლობით

© გამომცემლობა "იურისტების სამყარო", 2015

© თამარ ლალიაშვილი, 2015

გამომცემლობა "იურისტების სამყარო"

თბილისი, მ.კოსტავას №75; ტელ:. 238 35 99; 557 51 51 34

E-mail: Lawyers.world@yahoo.com;

https://www.facebook.com/Publishinghouselawyersworld

ISBN 978-9941-9406-8-2

ავტორისაგან

საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, ქართველმა ხალხმა არჩევანი დასავლურ ღირებულებებზე გააკეთა. დემოკრატია, ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვა და კანონის უზენაესობა - ეს ის საერთო ღირებულებებია, რასაც ევროკავშირი ეფუძნება და რის დასამკვიდრებლადაც უკვე ორ ათწლეულზე მეტია საქართველო მიისწრაფვის. ეს პროცესი შეუქცევადია. ამ ხნის მანძილზე, საქართველოს პარლამენტის მიერ რატიფიცირებულ იქნა არაერთი საერთაშორისო კონვენცია და აქტი (მათ შორის ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპის კონვენცია, სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების საერთაშორისო პაქტი). „პარტნიორობისა და თანამშრომლობის შესახებ" შეთანხმებით, საქართველო „ევროპული სამეზობლო პოლიტიკის" პარტნიორ ქვეყნად იქცა , 2014 წელს კი ხელი მოეწერა საქართველო-ევროკავშირს შორის ასოცირების შეთანხმებას, რითაც საქართველო ევროკავშირის ურთიერთობების თვისობრივად ახალ სიბრტყეში გადავიდა. საქართველო-ევროკავშირის დღის წესრიგით განსაზღვრულ იქნა პრიორიტეტები, რომელთა შორისაა ასევე სისხლის სამართლის პროცესის რეფორმირება, კერძოდ, სისხლის სამართლის პროცესში მხარეების თანასწორობის, ასევე მართლმსაჯულების დამოუკიდებლობის, ეფექტიანობის, მიუკერძოებლობისა და პროფესიონალიზმის გაზრდა, დამოუკიდებელი და ეფექტიანი გამოძიებისა და სამართლიანი სასამართლო განხილვის უფლების უზრუნველყოფა.

ტრადიციულად, 2004 წლამდე, საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი ორიენტირებული იყო კონტინენტურევროპულ სისხლის სამართლის საპროცესო სისტემაზე. პროცესის ფუძემდებლურ პრინციპებს წარმოადგენდნენ ლეგალურობის, ინკვიზიციურობის, მატერიალური ჭეშმარიტების დადგენის პრინციპები. 2004 წლიდან, ე.წ. „ვარდების რევოლუციის" შემდეგ, შეიცვალა ქვეყნის პოლიტიკური მიმართულება. ქართულმა სისხლის სამართალმა განიცადა არსებითი ცვლილებები სისხლის სამართლის პოლიტიკის სფეროში. სისხლის სამართლის პროცესის რეფორმირების კუთხით საქართველო

არჩევანის წინაშე დადგა: ანგლოამერიკული თუ კონტინენტურ-ევროპული სამართლის სისტემა? სისხლის სამართლის პროცესი შეიცვალა ანგლოამერიკული სისტემის მიმართულებით. ანგლოამერიკული სისხლის სამართლის პროცესის იდეებმა, ფუძემდებლურმა პრიციპებმა, თავისი ასახვა ჰპოვა საქართველოს სისხლის მართლის საპროცესო კოდექსში. 2009 წელს მიღებულ იქნა საპროცესო კოდექსი, რომლის ფუნდამენტური პრინციპებია დისკრეციულობის, ადვერსარობის (მხარეთა შეჯიბრებითობისა და თანასწორობის), ფორმალური ჭეშმარიტების დადგენის პრინციპები. დღეისათვის, საქართველოს სისხლის სამართლის პროცესი ადვერსარულ პროცესს წარმოადგენს და ანგლოამერიკულ სისხლის სამართლის პროცესზეა ორიენტირებული.

წიგნი შესაძლებლობას აძლევს მკითხველს, გაეცნოს საქართველოს სისხლის სამართლის პროცესის სამართლებრივ საფუძვლებს, პროცესის მიზნებსა და ამოცანებს, პროცესის სტადიებსა და მათ წარმოებას. წიგნი მკითხველს ასევე სთავაზობს, გაეცნოს საქართველოს კონსტიტუციით, ევროპული კონვენციით, სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ პაქტითა და სხვა საერთაშორისო კონვენციებით გათვალისწინებულ, ადამინის ფუნდამენტურ უფლებათა და თავისუფლებათა დამცავ, სისხლის სამართლის პროცესის ფუძემდებლურ პრინციპებს. კერძო და საჯარო ინტერესები, (კოლექტიური და ინდივიდუალური ინტერესი) არსად ისე ძლიერად ერთმანეთს არ უპირისპირდება, როგორც სისხლის სამართლის პროცესში. კანონის მიერ დადგენილ ფარგლებში ამ ინტერესთა შეფასება ტიპიურია სახელმწიფოსა და კერძო პირების ურთიერთობისათვის, სწორედ ამიტომ სისხლის სამართლის პროცესს სახელმწიფოს კონსტიტუციის სეისმოგრაფს უწოდებენ. წიგნში მოცემულია ანგლოამერიკული და კონტინენტურევროპული სისხლის სამართლის პროცესის სისტემების ძირითად პრინციპთა შედარებით ანალიზი, მათ შორის მსგავსება და განსხვავება. წიგნში გაანალიზებულია სისხლის სამართლის პრინციპთა კონკურენცია და კონფლიქტი, განმარტებულია მთელ რიგ პრინციპთა უპირატესობა პროცესის სხვა პრინციპებთან მიმართებაში, მაგ. როგორიცაა დაუშვებელ მკიცებულებათა პრინციპის უპირატე-

სობა ჭეშმარიტების დადგენის პრინციპთან. წიგნში, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრცედენტული სამართლის გათვალისწინებით, განხილულია, იძულებით ღონისძიებათა გამოყენებისათვის მნიშვნელოვანი წინაპირობები და სისხლის სამართლის პროცეში ადამიანის უფლებათა შეზღუდვის დასაშვებობის ფარგლები.

წინამდებარე ნაშრომი ასევე მოიცავს სისხლის სამართლის პროცესის ძირითადი ინსტიტუტების მიმოხილვას. მასში, ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული სამართლის, ასევე საქართველოს საკონსტიტუციო სასასამართლოს გადაწყვეტილებების გათვალისწინებით, წარმოდგენილია საპროცესო კოდექსში არსებული ხარვეზები, პრობლემატური საკითხები და შემოთავაზებულია მათი გადაჭრის გზები.

წიგნი დიდ დახმარებას გაუწევს როგორც სტუდენტებს, რომელთაც სთავაზობს სისხლის სამართლის პროცესის საფუძვლების შესწავლას, ასევე პრაქტიკოს - იურისტებს, რომელთაც შესაძლებლობა ექნებათ, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებათა გათვალისწინებით, გაიღრმავონ თეორიული ცოდნა და გამოიყენონ ნაშრომი პრაქტიკაში არსებული პრობლემების გადასაჭრელად ისეთ საკითხებზე, მაგ. როგორიცაა კონფლიქტი ბრალდებულის მითითებების შესრულების ვალდებულებასა და მისი ინტერესების დამცველის მიერ, ბრალდებულის მითითებების გარეშე შემუშავებულ დაცვის ტაქტიკას შორის. წიგნი მკითხველს სთავაზობს, გამოძიების პროცესში, საქმისათვის მნიშვნელოვანი ინფორმაციის მქონე პირისაგან ინფორმაციის მიღების პროცესით დადგენილი გზებისა და საშუალებების, მიღებული ინფორმაციის სამართლებრივი შედეგების დეტალურ ანალიზს, მოწმის სანდოობასა და მისი ჩვენების სარწმუნოების შეფასების კრიტერიუმებს.

განსაკუთრებული მადლიერება მინდა გამოვხატო გერმანიის აკადემიური გაცვლის სამსახურის (DAAD) , კათოლიკური აკადემიური გაცვლის სამსახურის (KAAD) მიმართ, რომელთაც შესაძლებლობა მომცეს წიგნზე მემუშავა კიოლნის უნივერსიტეტში, ასევე მაქს-პლანკის სახელობის საზღვარგარეთის ქვეყნებისა და საერთაშორისო სისხლის სამართლის ინსტიტუტში.

განსაკთრებული მადლობა მინდა გადავუხადო ივანე ჯა-

ვახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტე-ტის იურიდიული ფაკულტეტის სისხლის სამართლის მიმართულების დოქტორანტს, საქართველოს უნივერსიტეტის სამართლის სკოლის ლექტორს, გერმანიის აკადემიური გაცვლითი სამსახურის სტიპენდიანტს, ქალბატონ იზა კელენჯერიძეს, რომელმაც წიგნზე მუშაობისას წარმოდგენილი წინადადებებითა და შენიშვნებით ხელი შეუწყო ამ ნაშრომის გამოცემას.

ასევე განსაკუთრებული მადლიერება მინდა გამოვხატო ყველა ჩემს უცხოელ და ქართველ კოლეგას მიმართ, რომელთა მხარდაჭერამ და დისკუსიებმა, მათ მიერ გამოთქმულმა შენიშვნებმა და წინადადებებმა ხელი შეუწყო წიგნის სრულყოფას.

თამარ ლალიაშვილი
სამართლის დოქტორი, პროფესორი, 2015 წლის ივნისი

რედაქტორისაგან

2009 წლის 9 ოქტომბერს, საქართველოს ხელისუფლებამ მიიღო ახალი (დღეს მოქმედი) სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი, რომელმაც წინა საპროცესო კოდექსისგან (საუბარია 1998 წლის 20 თებერვალს მიღებულ საპროცესო კოდექსზე) განსხვავებული ნორმები შემოიტანა. მოქმედი საპროცესო კოდექსით, ქვეყნის სამართლებრივ სივრცეში სრულიად ახალი ტერმინები და ფუძემდებლური პრინციპები შემოვიდა. ბუნებრივია, საკანონმდებლო ცვლილებები საჭიროებს ახალი, მოქმედ ნორმებთან შესაბამისობაში მყოფი სახელმძღვანელოს შექმნას და უკვე არსებული იურიდიული ლიტერატურის განახლებასაც. ამ მხრივ, წინამდებარე სახელმძღვანელო მართლაც უმნიშვნელოვანესია, ვინაიდან, იგი ზედმიწევნით ზუსტად და სრულად ასახავს საპროცესო ნორმების ცვლილებებს და მკითხველს აძლევს საშუალებას თავად გააკეთოს შედარებები ძველ და მოქმედ კანონმდებლობებთან.

სახელმძღვანელოში დიდი ყურადღება ეთმობა სისხლის სამართლის პროცესის პრინციპებს, როგორც პროცესის წარმმართველს და ქვაკუთხედს. მოცემულია ამ პრინციპების მნიშვნელობა თითოეული საგამოძიებო თუ საპროცესო მოქმედების ჩატარებისას და მხარეთა უფლება-მოვალეობების დადგენის კუთხით; ნაშრომში ასევე დიდი ყურადღება ეთმობა პროცესის თითოეული მონაწილის სტატუსს, მათი უფლებამოსილების საზღვრებს და მათ მიერ საპროცესო ნორმების განუხრელად დაცვას სამართლიანი პროცესის უზრუნველყოფის მიზნით; მოცემულია საგამოძიებო მოქმედებების ჩატარების სრული სურათი და განხილულია ის პრობლემები, რაც მათ სრულყოფილად ჩატარებაში გვიშლის ხელს. ამ მხრივ, ავტორი ეროვნული თუ უცხო ქვეყნების სასამართლო პრაქტიკის შესწავლის საფუძველზე გვაძლევს რეკომენდაციებს არსებული ნორმების დახვეწის და ახალი ნორმების შემუშავების კუთხით.

ნაშრომის ორიგინალურობა მდგომარეობს იმაში, რომ იგი სრულად ასახავს იმ ცვლილებებს, რაც მოწმის სტატუსმა განიცადა ახალ რეალობაში; როგორც ვიცით, მოწმის სტატუსი ექსპერტთან, სპეციალისტთან, თარჯიმანთან და უშუალოდ

თვითმხილველ მოწმესთან ერთად, დაზარალებულს და ბრალდებულსაც გააჩნია. ამ მხრივ, აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ ავტორი ავლებს პარალელებს დაზარალებულ მოწმეს, ბრალდებულ მოწმესა და სხვა მოწმეს შორის, კერძოდ, გვექმნება სრული სურათი იმის თაობაზე, თუ როდის მოქმედებს ბრალდებული პროცესში როგორც დაცვის მხარე და როდის, როგორც მოწმე,ვინაიდან ამ ორი მიმართულებით მისი უფლებრივი მდგომარეობა განსხვავებულია.

ნაშრომი მკვეთრ გამიჯვნას ახდენს წინასწარ გამოძიებასა და სისხლისსამართლებრივ დევნას შორის, ახდენს რა თითოეული სტადიის რეგლამენტაციის თავისებურებებს და მათ მნიშვნელობას სასამართლო განხილვის წარმოებისთვის; ავტორი გულდასმით ეკიდება სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყებისა და შეწყვეტის საფუძვლებს და ამ კუთხით პრაქტიკაში არსებულ პრობლემებსაც წარმოაჩენს, რაც უდაოდ მისასალმებელია. ნაშრომში გამოყენებულია უახლესი ევროპული და ამერიკული ლიტერატურა, რაც კიდევ უფრო ზრდის მის ღირებულებას და მასში მოცემული საკითხების სრულყოფილად შესწავლის საშუალებას გვაძლევს.

ვფიქრობ, წინამდებარე ნაშრომი დიდ დახმარებას გაუწევს იურიდიული ფაკულტეტის სტუდენტებს, პრაქტიკოს თუ მეცნიერ-იურისტებს და სისხლის სამართლის პროცესის პრობლემებით დაინტერესებულ ადამიანებს.

იზა კელენჯერიძე

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის სისხლის სამართლის მიმართულების დოქტორანტი, საქართველოს უნივერსიტეტის სამართლის სკოლის სისხლის სამართლისა და სისხლის საპროცესო სამართლის ლექტორი

სარჩევი

ავტორისაგან 3

რედაქტორისაგან 7

ნაწილი 1 32

I. სისხლის სამართლის პროცესის ცნება, არსი და მიზნები. სისხლის სამართლის პროცესის წარმოება 32

1.I.1. მატერიალური სისხლის სამართალი და სისხლის სამართლის პროცესი 32

1.I. 2. სისხლის სამართლის პროცესის ცნება 34

1.I. 3. სისხლის სამართლის პროცესის არსი, მიზნები და ამოცანები 35

1.I. 3. ა. სისხლის სამართლის პროცესის არსი 35

1.I. 3. ბ. პროცესის ამოცანები 35

1.I. 3. გ. სისხლის სამართლის პროცესის მიზნები 38

1.I. 3. გ. 1. გამოძიების, სისხლისსამართლებრივი დევნისა და მართლმსაჯულების წესების დადგენა 38

1.I. 3. გ. 2. სისხლის სამართლის პროცესის სხვა მიზნები. სისხლის სამართლის პროცესის მიზნების კომპლექსური ხასიათი 40

1.I. 3. გ. 3. ჭეშმარიტების (სიმართლის) დადგენა. 41

1.I. 3. გ. 4. სამართლებრივი მშვიდობის აღდგენა 42

1.I. 3. გ. 5. კონფლიქტი პროცესის მიზნებს შორის 42

1.II. სისხლის სამართლის პროცესის მოცულობა 44

1.II. 1. სისხლის სამართლის პროცესის ეტაპების ზოგადი მიმოხილვა......44

1.II. 2. გამოძიების დაწყების წინარე პროცესი. გამოძიების დაწყების წინარე ეტაპი 44

1.II. 3. გამოძიებისა და სისხლისსამართლებრივი დევნის ეტაპი......46

1.II. 3. ა. გამოძიების ეტაპი......46

გამოძიების დაწყება......46

1.II. 3. ბ. სისხლისსამართლებრივი დევნის ეტაპი......47

სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყება 47

1.II. 3. ბ. 1. პირის დაკავება 47

1.II. 3. ბ. 2. პროკურორის დადგენილება პირის ბრალდების შესახებ......48

პირის ბრალდების დადგენილება 50

1. ინფორმაციული ფუნქცია 50

2. შეზღუდვის ფუნქცია 51

განსხვავება გამოძიებასა და დევნას შორის 51

1.II. 3. გ. ბრალდებულის პირველი წარდგენა სასამართლოში. ბრალდებულის სასამართლოში პირველი წარდგენის სხდომა......54

1.II. 3.დ. გამოძიების დასრულებისა და ინფორმაციის (საქმის მასალების) სასამართლოსათვის გადაცემის ეტაპი წინასასამართლო სხდომის ჩასატარებლად 55

1.II. 4. წინასასამართლო სხდომის ჩატარების ეტაპი......56

1.II. 5. საქმის არსებითი განხილვა 59

1.II. 5. ა. საქმის არსებითი განხილვის შემადგენელი ნაწილები 59

1.II. 5. ბ. ძირითადი სასამართლო სხდომა......61

1.II. 6. გასაჩივრების ეტაპი...63
1.II. 6. ა. განაჩენის გასაჩივრება სააპელაციო წესით...............63
1.II. 6. ბ. სააპელაციო სასამართლოს განაჩენის გადასინჯვა საკასაციო წესით..65
1.II. 6. გ. განაჩენის გადასინჯვა ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო. შუამდგომლობა ახლად გამოვლენილ გარემოებათა გამო..67

1.II. 7. განაჩენის აღსრულებასთან დაკავშირებული პროცესი..67
განაჩენის აღსასრულებლად მიქცევა 67

1.III. სისხლის სამართლის პროცესის სამართლებრივი წყაროები...69

1.III. 1. ზოგადი მიმოხილვა...69

1.III. 2. საქართველოს კანონები და სხვა ნორმატიული აქტები 69

1.III. 3. სისხლის საპროცესო სამართლის სხვა წყაროები...70
1.III. 3. ა. ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენცია (შემდგომში ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენცია) ევროპული კონვენცია, როგორც სისხლის სამართლის პროცესის სამართლებრივი წყარო 71
1.III. 3. ბ. ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის ადგილი საქართველოს კანონმდებლობაში 73

1.III. 4. საერთაშორისო სისხლის სამართალი........................74

1.III. 5. სისხლის სამართლის პროცესი და საქართველოს კონსტიტუცია 75

ნაწილი 2 80

2. I. სისხლის სამართლის პროცესის პრინციპები ზოგადი მიმოხილვა 80

2. I. 1. პროცესის დაწყების პრინციპები პროცესის დაწყების პრინციპებია: 80

2. I. 2. პროცესის წარმოების პრინციპები პროცესის წარმოების პრინციპებია: 81

2. I. 3. მტკიცებულებათა პრინციპები მტკიცებულებათა პრინციპებია: 81

2. I. 4. პროცესის ფორმის პრინციპები 82

2. I. 4. 1. ლეგალურობისა და ოფიციალურობის პრინციპი (ex officio) 83

სახელმწიფოს მიერ სამსახურებრივად გამოძიების დაწყების ვალდებულების პრინციპი 83

2. I. 4. 2. დისკრეციულობის პრინციპი 85

2. I. 4. 2. ა. დისკრეციულობის პრინციპი ამერიკის შეერთებული შტატების სისხლის სამართლის პროცესის შესაბამისად 87

2. I. 4. 2. ბ. დისკრეციულობის პრინციპი საქართველოს საპროცესო კოდექსის შესაბამისად 92

გამოძიების დაწყების საფუძვლები 93

სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების საფუძვლები 94

2. I. 4. 2. გ. პროკურორის დისკრეციული უფლების კანონით

დადგენილი შეზღუდვები 96
2. I. 4. 2. დ. ბრალდებულის უფლება - გაასაჩივროს სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების გაჭიანურება 97
2. I. 4. 2. ე. დაზარალებულის კონტროლი დევნის დაწყებაზე 98
2. I. 4. 2. ვ. საპროცესო კოდექსით დადგენილი სხვა გარემოებები, რომელიც ზღუდავს პროკურორის დისკრეციას..99
2. I. 4. 3. ბრალდების აღძვრის (წაყენების) პრინციპი აკუზატორული პრინციპი (სსსკ-ის მე-17 მუხლი) 100
2. I. 4. 3. ა. მოკლე ისტორიული მიმოხილვა 100
2. I. 4. 3. ბ. ბრალდების აღძვრის (წაყენების) პრინციპი........101
2. I. 4. 4. კანონიერი მოსამართლის პრინციპი 104
2. I. 4. 5. ჭეშმარიტების დადგენის პრინციპი..........................106
2. I. 4. 6. პიროვნების ღირსების ხელშეუვალობის პრინციპი 108
2. I. 4. 6. ა. ნორმის გამოყენების სფერო..................................108
2. I. 4. 6. ბ. ნორმის ადრესატები 109
2. I. 4. 6. გ. დაუშვებელი მეთოდები, რომელიც ლახავს პროცესის მონაწილეთა ღირსებას 109
2. I. 4. 7. უდანაშაულობისა და თავისუფლების პრეზუმფცია (კონსტიტუციის მე-40 მუხლის პირველი პუნქტი, ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის მე-2 ნაწილი, სსსკ-ის მე-5 მუხლი)..110
2. I. 4. 8. ყველა ეჭვის ბრალდებულის სასარგებლოდ გადაწყვეტის პრინციპი in dubio pro reo კონსტიტუციის მე-40 მუხლის მე-3 პუნქტი, სსსკ–ის მე-5 მუხლი 111

2. I. 4. 9. ადამიანის კონსტიტუციურ უფლებათა და თავისუფლებათა არამართლზომიერი შეზღუდვის დაუშვებლობის და სისხლის სამართლის პროცესში პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის პრინციპი (კონსტიტუციის მე-18, მე-20 მუხლები, სსსკ-ის მე- 6-7 მუხლები) 113
2. I. 4. 10. სამართლიანი პროცესის პრინციპი (კონსტიტუციის 42-ე მუხლი, სსსკ-ის მე-8 მუხლი) 115
2. I. 4. 11. სწრაფი მართლმსაჯულების პრინციპი (სსსკ-ის მე-8 მუხლის მე-2 ნაწილი) 117
2. I. 4.12. მხარეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპი (კონსტიტუციის 85-ე მუხლის მე-3 პუნქტი, სსსკ-ის მე-9 მუხლი)...119
2. I. 4.12. ა. ზოგადი მიმოხილვა 119
2. I. 4.12. ბ. შეჯიბრებითი პროცესის კრიტიკა 123
2. I. 4.13. საჯაროობისა და ზეპირობის, სისხლის სამართლის საქმის სახელმწიფო ენაზე განხილვის პრინციპები (კონსტიტუციის 85-ე მუხლი, სსსკ-ის მე-10, მე-11, მე-14 მუხლები) 124
2. I. 4.13. ა.ზეპირობის პრინციპი...124
2. I. 4.13. ბ. საჯაროობის პრინციპი..125
2. I. 4.14. კანონიერებისა და სასამართლოს დამოუკიდებლობის პრინციპი 126
2. I. 4.15. სასამართლოს დამოუკიდებლობა 128
2. I. 4.16. განმეორებით დაკავებისა და მსჯავრდების აკრძალვის პრინციპი ne bis in idem (კონსტიტუციის 42-ე მუხლის მე-4 პუნქტი, სსსკ-ის მე-18 მუხლი) 129
2. I. 4.17. მტკიცებულებათა პრინციპები (სსსკ-ის მე-13 მუხლი) 130
2. I. 4.17. ა. მტკიცებულებათა შეფასება შინაგანი რწმენის საფუძველზე 131

2. I. 4.18. უშუალობისა და ზეპირობის პრინციპი (სსსკ-ის 14-ე მუხლი) 133
2. I. 4.19. ჩვენების მიცემაზე უარის თქმის პრინციპი (სსსკ-ის მე-15 მუხლი) 135

3. ნაწილი 137

3. I. სისხლის სამართლის პროცესის მონაწილენი და მათი სამართლებრივი მდგომარეობა....................................137

3. I. 1. პროცესის მონაწილენი. ბრალდებულისა და მისი ადვოკატის სამართლებრივი მდგომარეობა 137
ზოგადი მიმოხილვა 137

3. I. 2. ინკვიზიციური და ადვერსარული (შეჯიბრებითი) პროცესი..138
3. I. 2. ა. ინკვიზიციური პროცესი....................................138
3. I. 2. ბ. ადვერსარული პროცესი....................................139

3. I. 3. ბრალდებული. ბრალდებულის სამართლებრივი მდგომარეობა..140
3. I. 3. ა. ბრალდებულის სტატუსის ფორმალური და მატერიალური მნიშვნელობა....................................140
3. I. 3. ბ. ბრალდებული, როგორც პროცესის სუბიექტი 141
3. I. 3. გ. ბრალდებული, როგორც სახელმწიფოს იძულების ობიექტი..142
3. I. 3. დ. ბრალდებულის პროცესუალური უფლებები ზოგადი მიმოხილვა..143
3. I. 3. დ.1. ბრალდებულის აქტიური როლი სისხლის სამართლის პროცესში..143
ბრალდებულის უფლებები, რომელიც მას პროცესის აქტიურ მონაწილედ აქცევს 143

3. I. 3. დ.1. ა. სამართლიანი მოსმენის უფლება......................143
3. I. 3. დ.1. ბ. ბრალდებულის სხვა უფლებები:.......................144
3. I. 3. დ. 2. სისხლის სამართლის პროცესში ბრალდებულის პასიური როლი 146
3. I. 3. დ.3. ბრალდებულის ინტერესების დამცველი ადვოკატის სამართლებრივი მდგომარეობა 148
3. I. 3. დ. 3. ა. ბრალდებულის ინტერესების დამცველი ადვოკატის სამართლებრივი მდგომარეობა ანგლოამერიკულ სისხლის სამართლის პროცესში...148
3. I. 3. დ. 3. ბ. ბრალდებულის ინტერესების დამცველი ადვოკატის სამართლებრივი მდგომარეობა კონტინენტურევროპულ სისხლის სამართლის პროცესში (გერმანიის საპროცესო კანონმდებლობის მაგალითზე) 150
3. I. 3. დ. 3. გ. ბრალდებულის ინტერესების დამცველი ადვოკატის სამართლებრივი მდგომარეობა საქართველოს სისხლის სამართლის პროცესში 151

3. I. 4. დაცვა. დაცვის სახეები..153
3. I. 4. 1. სავალდებულო დაცვა..153
3. I. 4. 2. უსახსრო ბრალდებულის (მსჯავრდებულის) მოთხოვნის საფუძველზე დამცველის დანიშვნის ვალდებულება...156
3. I. 4. 3. ბრალდებული(მსჯავრდებული) , რომელსაც არ შესწევს თვითდაცვის განხორციელების უნარი 157
3. I. 4. 4. შეთანხმებით დაცვისას ბრალდებულისათვის დამატებით, სავალდებულო წესით დამცველის დანიშვნის წინაპირობები 157
3. I. 4. 5. დაცვა სახელმწიფოს ხარჯზე....................................159
3. I. 4. 5. ა. ზოგადი მიმოხილვა 159

3. I. 4. 5. ბ. სახელმწიფოს ხარჯზე დაცვის სამართლებრივი საფუძვლები...161
3. I. 4. 5. გ. სახელმწიფოს ხარჯზე ადვოკატის შერჩევისა და დანიშვნის წესი 162
3. I. 4. 5. დ. სახელმწიფოს ხარჯზე დაცვისას ბრალდებულისათვის ადვოკატის დანიშვნის მოთხოვნის უფლების მქონე სუბიექტები...163
3. I. 4. 6. დაცვა შეთანხმებით. ბრალდებულის მიერ ადვოკატის აყვანა 163
3. I. 4. 7. საკუთარი თავის დაცვა (თვითდაცვა).....................164
3. I. 4. 8. ინტერესთა შეუთავსებლობა, მრავალჯერადი დაცვის აკრძალვა..166
3. I. 4. 8. 1.ზოგადი მიმოხილვა 166
3. I. 4. 8. 2. ადვოკატის მიერ პროფესიული ფუნქციების შესრულებისას წარმოშობილი ინტერესთა (კოლიზია) წინააღმდეგობა ერთსა და იმავე საქმეში 167
3. I. 4. 9. ადვოკატის უფლება-მოვალეობები. პროფესიულ საქმიანობისა და დამოუკიდებლობის უზრუნველყოფა. პროფესიული საიდუმლოების დაცვა 169
3. I. 4. 9. 1.ზოგადი მიმოხილვა 169
3. I. 4. 9. 2. დაცვის სტრატეგია და ბრალდებულის პირადი მითითებები...170
3. I. 4. 9. 3. ბრალდებულის ადვოკატის უფლება-მოვალეობები..173
ადვოკატის ცნება 173
3. I. 4. 9. 4. ბრალდებულისათვის (კლიენტისათვის) იურიდიული (სამართლებრივი) რჩევის მიცემა 174
3. I. 4. 9. 5 პროფესიული საიდუმლოების დაცვა 175
3. I. 4. 9. 6. ადვოკატის ურთიერთობა ბრალდებულთან........176

3. I. 4. 9. 7. ადვოკატის საქმიანობა სისხლის სამართლის პროცესში 177
3. I. 4. 9. 8. ბრალდებულის ინტერესების დამცველი ადვოკატის სისხლის სამართლის პროცესში მონაწილეობის გამომრიცხავი გარემოებები. აცილება..................................182
3. I. 4. 9. 9. სასამართლოში ადვოკატის დასწრების უფლება..183
3. I. 4. 9. 10. ადვოკატის უფლება, გაეცნოს ბრალდების მხარის მტკიცებულებებს...185
3. I. 4. 9. 10. 1. ზოგადი მიმოხილვა 185
3. I. 4. 9. 10. 2. დაცვის მხარისათვის ბრალდებულის სასამართლოში პირველ წარდგენამდე საქმის მასალების გაცნობის უზრუნველყოფა...189
3. I. 4. 9. 10. 2. ა. აღკვეთის ღონისძიების გამოყენებისას საქმის მასალების დაცვის მხარისათვის გაცნობა 189
3. I. 4. 9. 10. 2. ბ. აღკვეთის ღონისძიების საკითხის განხილვისას საქმის მასალების დაცვის მხარისათვის გადაცემის შეზღუდვა...191
3. I. 4. 9. 10. 3. ბრალდების მხარის მიერ დაცვის მხარისათვის გამამართლებელი მტკიცებულების გადაცემის ვალდებულება 192
3. I. 4. 9.11. მხარეთა მიერ საქმის მასალების გაცვლა...........195
3. I. 4. 9.11. 1. ბრალდების მხარის მიერ დაცვის მხარისათვის საქმის მასალების გასაცნობად გადაცემა.............................195
3. I. 4. 9.11. 2. დაცვის მხარის მიერ საქმის მასალების ბრალდების მხარისათვის გადაცემა.......................................198
3. I. 4. 9.11. 3. დაცვის მხარისათვის საქმის მასალების გაცნობის შეზღუდვა 199
3. I. 4. 9.11. 4. საქმის მასალებზე მხარეთა წვდომის ფორმა 201

3. I. 4. 9.11. 5. საქმის მასალების გაცვლის დრო 202
3. I. 4. 9.11. 6. შესაძლო მტკიცებულებათა თაობაზე ინფორმაციის გაცვლისას დაცვის მხარის საგამონაკლისო უფლება..205

3. I. 5. სასამართლო 206
3. I. 5. 1. სასამართლო ეტაპი..206
ზოგადი მიმოხილვა...206
3. I. 5. 2. სასამართლო სისტემა..207
3. I. 5. 2. 1.ზოგადი მიმოხილვა 207
3. I. 5. 2. 2. სასამართლოს დამოუკიდებლობა 208
3. I. 5. 2. 2. ა. საგნობრივი დამოუკიდებლობა 209
3. I. 5. 2. 2. ა. 1. სახელმწიფო ხელისუფლებისაგან დამოუკიდებლობა...209
3. I. 5. 2. 2. ა. 1. ა. აღმასრულებელი ხელისუფლებისაგან დამოუკიდებლობა...209
3. I. 5. 2. 2. ა. 1.ბ. საკანონმდებლო ხელისუფლებისაგან დამოუკიდებელობა..210
3. I. 5. 2. 2. ა. 1. გ. მოსამართლეთა დამოუკიდებლობა თვით სასამართლო ხელისუფლებისაგან 210
3. I. 5. 2. 2. ა. 1. გ.1. ამერიკის შეერთებულ შტატებსა და გერმანიაში არსებული ნორმები და პრაქტიკა მოსამართლეთათვის სახელმძღვანელო მითითებების თაობაზე 211
ზოგადი მიმოხილვა 211
3. I. 5. 2. 2. ა. 1. გ. 2. საქართველოში საერთო სასამართლოების მოსამართლეებისათვის არსებული სახელმძღვანელო წინადადებები და რეკომენდაციები 213

3. I. 5. 2. 2. ა. 2. მოსამართლის მიერ დამოუკიდებლად გადაწყვეტილების მიღების შეზღუდვის საპროცესო კოდექსით დადგენილი ცალკეული შემთხვევები 216
3. I. 5. 2. 2. ა. 3. პარტიული დამოუკიდებლობა 217
3. I. 5. 2. 2. ა. 4. მოსამართლე ნეიტრალური (მიუკერძოებელი) პროცესის მონაწილე..217
3. I. 5. 2. 2. ა. 5. სასამართლოს დამოუკიდებლობა საზოგადოებისაგან...219
3. I. 5. 2. 2. ბ. მოსამართლეთა პიროვნული დამოუკიდებლობა...221
3. I. 5. 2. 2. გ. მოსამართლეთა შინაგანი დამოუკიდებლობა...223
3. I. 5. 2. 3. სასამართლო, როგორც მართლმსაჯულების განმახორციელებელი ორგანო მოსამართლეთა მონოპოლია გადაწყვეტილების მიღებაზე...224
3. I. 5. 2. 3. ა. სასამართლო ხელისუფლების განმახორციელებელი ორგანოები..224
3. I. 5. 2. 3. ბ. სასამართლო ხელისუფლების განხორციელების ფორმები 224
3. I. 5. 2. 4. კანონიერი მოსამართლის გარანტია 225
3. I. 5. 2. 5. სასამართლოს განსჯადობა   სასამართლოს საგნობრივი და ტერიტორიული განსჯადობა........................228
3. I. 5. 2. 5. ა. სასამართლოს საგნობრივი განსჯადობა 229
3. I. 5. 2. 5. ბ. სასამართლო ტერიტორიული განსჯადობა 231
3. I. 5. 2. 5. გ. გამონაკლისები ტერიტორიული და საგნობრივი სასამართლო განსჯადობიდან 232
3. I. 5. 2. 5. დ. სასამართლო განსჯადობის შეცვლა საპროცესო შეთანხმების დადების შემთხვევაში (სსსკ-ის 21-ე მუხლის მე-2 და მე-3 ნაწილები) 232

3. I. 5. 2. 5. ე. მოძრავი განსჯადობა. სასამართლო განსჯადობის შეცვლა დაზარალებულთა და მოწმეთა უმრავლესობის ადგილსამყოფლის მიხედვით ან სხვა მიზეზით, რომელიც დაკავშირებულია ნაკლები საპროცესო ხარჯების გაწევასთან..........233
3. I. 5. 2. 5. ვ. ტერიტორიული და საგნობრივი სასამართლო განსჯადობის შეცვლის წესი 233
3. I. 5. 2. 5. ზ. დავა ტერიტორიულ განსჯადობაზე 234
3. I. 5. 2. 6. საერთო სასამართლოების სისტემა, სტრუქტურა, შემადგენლობა და უფლებამოსილება..........235
3. I. 5. 2. 6. ა.ზოგადი მიმოხილვა 235
3. I. 5. 2. 6. ბ. პირველი ინსტანციის სისხლის სამართლის სასამართლოს შემადგენლობა 236
3. I. 5. 2. 6. გ. მაგისტრატი მოსამართლე 236
3. I. 5. 2. 6. დ. მაგისტრატი მოსამართლის ტერიტორიული განსჯადობა 236
3. I. 5. 2. 6. ე. სასამართლოს როლი გამოძიების პროცესში 237
3. I. 5. 2. 6. ვ. მაგისტრატი მოსამართლის საქმიანობა 239
3. I. 5. 2. 6. ზ. მაგისტრატი მოსამართლის კომპეტენცია 241
3. I. 5. 2. 7. სასამართლო ხელისუფლება. სასამართლო სისტემა და ორგანიზაცია 243
3. I. 5. 2. 7. ა. მართლმსაჯულება, როგორც სასამართლო ხელისუფლების განხორციელების ერთ-ერთი ფორმა 243
3. I. 5. 2. 7. ბ. პირველი ინსტანციის სასამართლო 244
3. I. 5. 2. 7. ბ. 1. ზოგადი მიმოხილვა 244
3. I. 5. 2. 7. ბ. 2. სისხლის სამართლის საქმეთა განმხილველი პირველი ინსტანციის სასამართლო ....243.

I. 5. 2. 7. ბ. 3. პირველი ინსტანციის წესით სისხლის სამართლის საქმეთა განხილვა კოლეგიურად, სამი მოსამართლოს შემადგენლობით 246
3. I. 5. 2. 7. გ. გასაჩივრების ინსტანცია..................................246
3. I. 5. 2. 7. გ. 1. სააპელაციო სასამართლო 246
3. I. 5. 2. 7. გ. 2. სააპელაციო სასამართლო სისტემა და სტრუქტურა...248
3. I. 5. 2. 7. გ. 2. ა. სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატა 248
3. I. 5. 2. 7. გ. 2. ბ. სააპელაციო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის შემადგენლობა.....................249
3. I. 5. 2. 7. გ. 3. საკასაციო სასამართლო. საქართველოს უზენაესი სასამართლო 250
3. I. 5. 2. 7. გ. 3. ა. უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატა..250
3. I. 5. 2. 7. გ. 3. ბ. უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატა...251
ცხრილი..252

3. I. 6. საქართველოს პროკურატურა და მისი დამხმარე ორგანოები..254
3.I.6.1. პროკურატურის სამართლებრივი სტატუსი პროკურატურა და მისი დამხმარე ორგანოები 254
ზოგადი მიმოხილვა..254
3.I.6.1. ა. დისკუსიები სამეცნიერო ლიტერატურაში პროკურატურის სამართლებრივ მდგომარეობაზე..............255
3.I.6.1. ბ. პროკურატურის სამართლებრივი სტატუსი დღეს მოქმედი კანონმდებლობით..257
3.1.6.2 იუსტიციის მინისტრის კომპეტენცია პროკურატურის საქმიანობასთან მიმართებაში 258

3.I.6. 3. პროკურატურის იერარქიული სისტემა 259
3.I.6. 3. ა. მითითებათა ფორმა და სახეები: 259
3.I.6. 3. ბ. მითითებათა შეზღუდვები......................................261
3.I.6. 4. პროკურატურის დევოლუციის და სუბსტიტუციის უფლება...262
იუსტიციის მინისტრის უფლება პროკურატურიდან გამოითხოვოს საქმის მასალები...264
3.I.6. 5. იუსტიციის მინისტრისა და მთავარი პროკურორის ერთობლივი საქმიანობა..265
3.I.6. 6. მთავარი პროკურორი..265
3.I.6. 7.პროკურატურის პროცესუალური საქმიანობა და მისი უმნიშვნელოვანესი ამოცანები კანონის შესაბამისად (de lege)..267
3.I.6. 8. პროკურატურის როლი გამოძიების პროცესში 268
3.I.6. 9. პროკურატურის ვალდებულება დაიწყოს გამოძიება...269
3.I.6. 10. პროკურატურა, როგორც გამოძიების და სისხლისსამართლებრივი დევნის პროცესის „ბატონი“ 270
3.I.6. 11. პროკურორის დისკრეციული უფლებამოსილება სისხლისსამართლებრივ დევნაზე..272
3.I.6. 11. ა. დისკრეციის მოცულობა..272
3.I.6. 11. ბ. პროკურორის მიერ დისკრეციული უფლებამოსილების გამოყენება 273
3.I.6. 11. ბ. 1. გარემოებები, რომლებიც გავლენას ახდენენ ბრალდების აღძვრაზე 273
3.I.6. 11. ბ. 1. ა. მტკიცებულებითი ტესტი 275
3.I.6. 11. ბ. 1. ბ. საჯარო ინტერესის ტესტი 276
3.I.6. 11. ბ. 1. ბ. ა. პირის დასჯის ინტერესი...........................276

3.I.6. 11. ბ. 1. ბ. ბ. სახელმწიფოს სამართლებრივი პრიორიტეტები...276
3.I.6. 11. ბ. 1. ბ. გ. დანაშაულის ბუნება და სიმძიმე...............277
3.I.6. 11. ბ. 1. ბ. დ. სისხლისსამართლებრივი დევნის პრევენციული გავლენა 277
3.I.6. 11. ბ. 1. ბ. ე. პირის ბრალეულობის ხარისხი 277
3.I.6. 11. ბ. 1. ბ. ვ. პირის კრიმინალური წარსული.................278
3.I.6. 11. ბ. 1. ბ. ზ. გამოძიებასთან თანამშრომლობის სურვილი..278
3.I.6. 11. ბ. 1. ბ. თ. პიროვნული მახასიათებლები...................278
3.I.6. 11. ბ. 1. ბ. ი. მოსალოდნელი სასჯელი მსჯავრდების შემთხვევაში ან სხვა შედეგი...278
3.I.6. 11. ბ. 1. გ. პროკურორის მიერ დევნის დაწყებისას მტკიცებულებათა შეფასების სტანდარტი სისხლის სამართლის პოლიტიკის სახელმძღვანელო პრინციპების შესაბამისად 281
3.I.6. 12. დევნის არდაწყების ან შეწყვეტის გადაწყვეტილების გასაჩივრება 281
3.I.6. 13. პროკურორის აცილება 282
3.I.6. 14. პროკურატურის დამხმარე ორგანოები - საგამოძიებო ორგანოები 283
3.I.6. 15. საგამოძიებო ორგანოთა საქმიანობა 285
3.I.6. 16. მაგისტრატი მოსამართლე გამოძიების პროცესში 287
3.I.6. 16. ა. მაგისტრატი მოსამართლის ფუნქციები გამოძიების პროცესში და პროკურატურასთან მისი ურთიერთობა...287
3.I.6. 16. ბ. მაგისტრატი მოსამართლის როლი გამოძიების სტადიაზე 289

3.I.6. 17. პროკურორის ამოცანები და ფუნქციები (de facto) 291

3.I.7. მოწმის ინსტიტუტი.მოწმის უფლება-მოვალეობანი. ჩვენების მიცემაზე უარის თქმის უფლება. მოწმის მიერ ჩვენების მიცემის შეფასება. მოწმის ჩვენების სარწმუნოობა 292

3. I. 7. 1. პოტენციური მოწმე და მოწმის ცნება 292
3.I.7. 1.ა. პოტენციური მოწმე 292
3.I.7. 1.ბ. მოწმის ცნება და მისი სამართლებრივი მდგომარეობა 293
3.I.7. 1.გ. მოწმის უნარები 293
3.I.7. 1.გ. ა. ყრუ-მუნჯის დაკითვის წესი...............................294
3.I.7. 1.გ. ბ. მძიმედ დაავადებულის დაკითხვა 294
3.I.7. 1.გ. გ. ბავშვები, როგორც მოწმე 295
3.I.7. 2. გამოძიების პროცესში პოტენციური მოწმისაგან ინფორმაციის მიღებისა და მოწმის დაკითხვის წესი 295
3.I.7. 2. ა. პოტენციური მოწმის გამოკითხვა 295
3.I.7. 2. ა.ა. გამოსაკითხ პირთა წრე 297
3.I.7. 2. ა.ბ. გამოკითხვის ოქმი და მისი სამართლებრივი შედეგები...297
3.I.7. 2. ბ. მოწმის სახით დაკითხვა უშუალოდ პროკურორისა და გამომძიებლის მიერ (სსსკ-ის 332-ე მუხლი, გარდამავალი დებულებები. დაკითხვის დროებითი წესი) 298
3.I.7. 2. გ. მოწმის ჩვენების დეპონირება..............................301
3.I.7. 2. გ.ა მოწმის დეპონირებული ჩვენება. მოწმის დაკითხვა მაგისტრატ მოსამართლესთან მხარის შუამდგომლობის საფუძველზე 301
3.I.7. 2. გ. ბ. მხარეთა მონაწილეობა მოწმის დაკითხვისას 303

3.I.7. 2. გ. დ. დეპონირებული ჩვენების გამოქვეყნება და მისი სამართლებრივი შედეგები 305
3.I.7. 3. მოწმისა და პროცესის სხვა მონაწილის როლების შეთავსება...306
3.I.7. 6. ბრალდებული, როგორც მოწმე საკუთარ პროცესში 307
3.I.7. 6. ა. ბრალდებული, როგორც მოწმე საქმის არსებითი განხილვისას 308
3.I.7. 6. ბ. გამოძიების პროცესში ბრალდებულის დაკითხვის წესი..310
3.I.7. 6. გ. ბრალდებულის მიერ ჩვენების მიცემის სამართლებრივი შეფასება..312
3.I.7. 7. მოწმის უფლება-მოვალეობანი 313
3.I.7. 7. ა. მოწმის სასამართლოში გამოცხადების ვალდებულება..313
3.I.7. 7. ბ. სიმართლის შესაბამისი ჩვენების (სიმართლის თქმის) მიცემის ვალდებულება 314
3.I.7. 7. გ. მოწმის მიერ ფიცის დადების ვალდებულება.......314
3.I.7. 8. დაკითხვის წარმოების წესი 315
3.I.7. 8. ა. მცირეწლოვანი მოწმის დაკითხვის წესი 316
3.I.7. 8. ბ. არასრულწლოვანი მოწმის დაკითხვის წესი.........317
3.I.7. 8. გ. სექსუალური ექსპლუატაციისა და სექსუალური ძალადობის მოწმე არასრუწლოვნის დაკითხვის აუდიო- ან ვიდეო ჩაწერა...320
3.I.7. 8. დ. სრულწლოვანი მოწმის დაკითხვა 321
3.I.7. 9. ბრალდებისა და დაცვის მოწმეები............................322
ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის მესამე ნაწილის „d“ ქვეპუნქტი 322

3.I.7. 10. მოწმის ავტონომიური ცნება ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული სამართლის მიხედვით 323
3.I.7. 11. ირიბი მოწმე 326
მოსმენილის გადმოცემა (hearsay) 326
3.I.7.12. ანონიმური მოწმე 330
3.I.7.13. პირი, რომელიც არ არის ვალდებული იყოს მოწმე 335
3.I.7.13. ა. ზოგადი მიმოხილვა 335
3.I.7.13. ბ. მოწმის მიერ ჩვენების მიცემაზე უარის თქმის უფლების სამართლებრივ-პოლიტიკური საფუძვლები..336
1. მოწმის დაცვა..336
2. ინდივიდუალურ-კონფლიქტური სიტუაციის თავიდან აცილება 336
3. მსხვერპლი - მოწმის დაცვა..336
4. საიდუმლოების დაცვა 337
3.I.7.13. გ. განმარტების ვალდებულება 342

3.I.8. ექსპერტი 343
3.I.8. 1. ექსპერტის ცნება და მისი სამართლებრივი მდგომარეობა სისხლის სამართლის პროცესში.....................343
3.I.8. 2. ექსპერტის ამოცანები...346
3.I.8. 2. ა. ადამიანის სხეულში ჩარევა 346
3.I.8. 2. ბ. სპეციალური ცოდნის, გამოცდილების გაცნობა გაზიარება..346
3.I.8. 2. გ. ფაქტობრივი გარემოებების დადგენა 347
3.I.8. 2. დ. ფაქტების შეფასება (დასკვნის გაკეთება) 347
3.I.8. 3. განსხვავება ექსპერტსა და ფაქტობრივ გარემოებების მცოდნე მოწმეს (თვითმხილველ მოწმეს) შორის 348

3.I.8. 3. 1. მოწმე- ექსპერტი, ექსპერტი-მოწმე 348
3.I.8. 3. 1. ა. ექსპერტი-მოწმე...348
3.I.8. 3. 1. ბ. მოწმე-ექსპერტი...349
3.I.8. 4. ექსპერტის აცილება 350
3.I.8. 5. ექსპერტიზის დანიშვნის საფუძველი და ექსპერტის შერჩევა...352
3.I.8. 6. ექსპერტის უფლება- მოვალეობანი 355
3.I.8. 6. ა. ექსპერტის უფლებები 355
3.I.8. 6. ბ. ექსპერტის მოვალეობები 356
3.I.8. 7. ექსპერტის მიერ ექსპერტიზის ჩატარებაზე უარის თქმა...358
3.I.8. 8. ექიმი-ექსპერტი..358
3.I.8. 9. ექსპერტიზის ჩატარების ვადები 359
3.I.8. 10. პირის სამედიცინო დაწესებულებაში მოთავსება. 359
3.I.8. 10. ა. პირის შეურაცხაობის საკითხის გამოკვლევა..359
3.I.8. 10. ბ. პირის სამედიცინო დაწესებულებაში მოთავსების გადაწყვეტილება..360
3.I.8. 10. გ. სამედიცინო დაწესებულებაში პირის ყოფნის ვადა 362
3.I.8. 11. პირის სხეულის გამოკვლევა. ორგანული კვალის აღება და მისი ანალიზი 363
3.I.8. 12. ექსპერტის დასკვნა..364
ექსპერტიზის დასკვნის შეფასება..364

გამოყენებული ლიტერატურა 366